

פרפראות פאר

פני משה כפני חמה וכו' מבואר עפ"י מעשה שהיה

עמוד י'

עמוד א מפתח נושאים פרשת פנחס תשע"ח

עמוד ז

ביאור במה ששינה רש"י פירושו בויפלל שעשה פלילות עם קונו

עמוד ח

ויקרב משה את משפטן במה נחלקו המ"ד אם היה זה עונש למי"ר או לא

עמוד ט

מנין לרש"י לומר כי ר' שמעון הוא זה שאומר מן המעפילים היה

עמוד י

פני משה כפני חמה וכו' מבואר עפ"י מעשה שהיה

משה זכה לקרני ההוד מהדיו שנשאר בקולמוס וחלק ממנו נתן ליהושע

בדרך צחות יש לבאר הכתוב יפרח בימיו צדיק וגוי עד בלי ירח

עמוד יא

משה רבינו היה צריך לברור למקושש מיתת חנק הקלה, ומדוע היה לו לשאול

ביאור יקר מהכלי יקר שלא ידע מאיזה טעם לא מצאוהו מפרשי התורה

בפרשתנו, ישמח ישראל בעושו, למה באים האבות ז"ל לשמחת צאצאיהם

עמוד יב

זוה"ק פרשת פנחס כי מכבדי אכבד וגוי זהו יו"ד של תפילין שלא תזוז מהבית

עמוד ב

מעשה פנחס נחשב לצדקה לפיכך נטל שכרו ושלא בעולם הזה

עמוד ג

הנגינה עומדת בראש האמונה ע"ד הכתוב תשורי מראש אמנה

ביאור המהרש"א כי הקנאה על שני פנים וקנאת פנחס כקנאת השי"ת

ביאור בצחות "והריקותי לכם ברכה" ומהו "עד בלי די"

ביאור הבני"י עפ"י מה ששמע בשם מוהר"ש מקארלין זצוק"ל

עמוד ד

אליהו מלאך הברית הנה שלך לפניך ביאור ע"ד הבני יששכר למה

טעם נאה למה וא"ו דשלום קטועה שיהיה האמת והשלום אהבו

עמוד ה

ביאור במ"ש לא ניתנה המילה אלא כדי לצרף בה את ישראל

עמוד ו

ביאור מוהר"ר שאול יוסף נתנזון מה עניין רכב יסוסי אש לפי שניים מרוחך

ויעמוד פנחס ויפלל הוא המקור לשם תפילין

ויחשבה לו צדקה, כי הנה באיש אחר המבקש שכר על האמונה בו יתברך ב"ה לא עשה כהוגן, כמ"ש (אבות א' ג') הוּו כעבדים העושים על מנת שלא לקבל פרס,

חוץ מצדקה, שמותר לכל אדם לעשות על מנת לקבל פרס כמ"ש (פסחים ח' א') מותר לתת צדקה ע"מ שיחיה בני, ואמר, שהוסיף הקדוש ברוך הוא באברהם שיהיה ראש האמונה לתת לו שכר על בקשתו בשכר, כמ"ש (בראשית ט"ו ב') "מה תתן ל"י וז"ש (בראשית ט"ו ו') "והאמין בה" ויחשבה לוי" לתת לו שכר על האמונה כמו בצדקה גם בשכר, וכמו שנתן לו שכר על הצדקה כמ"ש כי ידעתיו למען וגוי לעשות צדקה ומשפט וגוי למען הביא ה' על אברהם וגוי ופרש"י שכך היה מצוה לבניו שיביא כו', ע"כ לשון המהרש"א,

אף אנו נענה אבתריה דמעשה פנחס נחשב לצדקה

כתיב, (תהלים פרק ק"ו), "ויעמד פינחס ויפלל ותעצר המגפה, ותחשב לו, לצדקה",

ולכן היה פנחס רשאי לבקש שכר על אותו מעשה, משום שנחשב לצדקה כמ"ש ע"י דוד המלך, ותחשב לו לצדקה. ובצדקה אפשר לבקש שכר,

עוד יש לומר כי פנחס לא קיבל את שכרו בהאי עלמא

כתיב (במדבר כ"ה י"ב), "לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום",

כתיב (מלאכי ב' ה'), "בריתי היתה אתו החיים והשלום",

איתא במדרש (רבה, במדבר פרשה כ"א פסקה א') אמר הקב"ה בדין הוא שיטול שכרו,

איתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק מ"ז), כתיב (מלאכי ב' ה') "בריתי היתה אתו החיים והשלום", שנתן לו חיי העולם הזה, וחיי העולם הבא, ע"כ,

אפשר לומר, כיון דשכרו של פנחס הוא, שיבוא לכל ברית מילה, כמ"ש אליהו מלאך הברית, ואיתא (ילקו"ש במדבר רמז תשע"א), פנחס זה אליהו, ומכיוון ואליהו הנביא שבא אל ברית המילה, מעולם עליון הוא בא, אין זה נקרא שכר בהאי עלמא.

מעשה פנחס נחשב לצדקה לפיכך נטל שכרו ושלא בעולם הזה

איתא במדרש (רבה, במדבר פרשה כ"א פסקה א') אמר הקב"ה בדין הוא שיטול שכרו,

מבואר, במ"ש בדין הוא שיטול שכרו, שאפשר לו לבקש וליטול שכר על מה שעשה,

וקשה, הרי אמרו, (אבות א' ג') הוּו משמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס,

ועוד קשה, מהא דאיתא בגמרא (קידושין ל"ט), שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, א"כ, איך קיבל פנחס שכרו בעוה"ז,

בצדקה מצינו שניתן לבקש שכר

איתא בגמרא (תענית ט' ע"א), מאי דכתיב (דברים י"ד כ"ב) "עשר תעשר", עשר בשביל שתתעשר, אשכחיה רבי יוחנן לינוקא דריש לקיש, אמר ליה אימא לי פסוקיך, אמר ליה עשר תעשר, אמר ליה, ומאי עשר תעשר, אמר ליה עשר בשביל שתתעשר,

אמר ליה, מנא לך, אמר ליה זיל נסי, אמר ליה ומי שרי לנסוייה להקדוש ברוך הוא, והכתיב (דברים ו' ט"ז) "לא תנסו את ה'", אמר ליה, הכי אמר רבי הושעיא חוץ מזו, שנאמר (מלאכי ג' י') "הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת, אמר ה' צבקות אם לא אפתח לכם את ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די" מאי, עד בלי די, אמר רמי בר רב יוד, (תענית כ"ב ע"ב), עד שיבלו שפתותיכם מלומר די, ע"כ,

מבואר, דעל מעשה הצדקה, אפשר לבקש שכר,

איך שאל אברהם אבינו מה תתן לי ביאור המהרש"א

כתב המהרש"א (מכות דף כ"ג עמוד ב ד"ה ואמר הולך תמים זה אברהם)

ואמר (תהלים ט"ו א') "הולך תמים" זה אברהם. כי הוא היה ראש האמונה

וכמ"ש במדרש (תהלים ט"ו א') "תשורי מראש אמנה" זה אברהם שהוא היה ראש האמונה שלא להאמין בזולתו ובשום שיתוף, והיה הולך תמים שהיה עושה המצות בשלמות ובתמימות והתחיל דוד בכלל גדול הזה שקיים אבינו שהיה ראש אמונה וכמ"ש בו והאמין בה'

טרף בביתי, ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבקות אם לא אפתח לכם את ארבות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די" ומבואר, כי נתנית צדקה כדי שיהיה החולה בריא הרי זה צדיק גמור,

וכך הוא הרמז, ברכ"ה בגימטריא 227, בלי "די", כלומר, אם תוריד מהמילה ברכה את המילה די, שהם 14, יישאר המספר 213, שזה הגימטריא של המילה בריא, א"כ מרומז בכתוב שהצדקה הוא שיהיה בריא,

ועוד יש לומר, המילה טרף, עם הכולל ג' אותיות, עולה 292, המילה רפואה בגימטריא 292, וזהו "הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי", כלומר רפואה בביתי.

* * * * *

ביאור הבנ"י עפ"י מה ששמע בשם מוהר"ש מקארלין זצוק"ל יומא דהילולא כ"ב תמוז (תקנ"ב)

כתיב (במדבר כ"ה י"ג), "תחת אשר קנא לאלקיו, ויכפר על בני ישראל",

כתב הבני יששכר בספר אגרא דפרקא, (אות קמ"ו), וז"ל, נאמר לי משם קדוש ישראל, ה"ה הרב הקדוש מוה"ר שלמה מקארלין זצלה"ה הי"ד,

שאמר בשם המדרש, בשעה שאמר הקב"ה לאליהו, שיצטרך להיות בכל ברית מילה שבישראל, אמר אליהו, אתה ידעת שאני מקנא לשמך ית', הנה אם יהיה הבעל ברית בעל עבירה, לא אוכל לסבול להיות שם, והבטיחו השי"ת שיכפר להבעל ברית, ואז יהיה ריקן מעבירות, והשיב עוד, אפשר יהיה המוהל בעל עבירה, הבטיחו השי"ת שיכפר גם להמוהל, השיב עוד, אפשר יהיו הקהל העומדים שם בעלי עבירות ולא אוכל לסבול, הבטיחו השי"ת שיכפר לכל הקהל, כן שמעתי שיצאו הדברים מפי הקדוש הנ"ל,

וכתב שם, נ"ל שזה מה שמרומז בפינחס הוא אליהו, תחת אשר קנא לאלקיו, ויכפר על בני ישראל (במדבר כ"ה י"ג), כי הואיל ומדתו קנאה, והוצרך להיות אצל כל ברית, ולא יוכל לסבול עי"ז גורם הכפרה לישראל, כי הוצרך השי"ת להבטיחו כנ"ל, עכ"ל הבני יששכר.

* * * * *

הנגינה עומדת בראש האמונה ע"ד הכתוב תשורי מראש אמנה

איתא בספ"ק הכשרת האברכים (פרק ט' אות ג') בשם הרה"ק הבית אהרון מקארלין זצוק"ל, פירוש הכתוב (שיר השירים ד' ח') "תשורי מראש אמנה", כי הנגינה היא שעומדת בראש האמונה, שעל ידה יכול האדם להגיע לפיסגת האמונה, עי"ש באורך ביאור דבריו על כחה של נגינה להתעלות האדם,

עד"ז אפשר לומר, סמיכות הכתובים, ויאמינו בה' ובמשה עבדו, מכיון ואז ישיר.

* * * * *

ביאור המהרש"א כי הקנאה על שני פנים וקנאת פנחס כקנאת השי"ת

כתיב (במדבר כ"ה י"א), "בקנאו את קנאתי"

כתב המהרש"א (עבודה זרה נ"ה ע"א ד"ה כלום מתקנא), מבואר, שהקנאה היא על שני פנים,

האחד, היא המדה הרעה באדם הנזכרת בכל מקום, שמקנא וחומד, למעלה וכבוד, או טובה, של חברו,

והקנאה השנית היא הנאמרת בכל מקום לגבי השי"ת ב"ה, יקניאוהו בזרים, קנאוני בלא אל, וקנאתו של פנחס היתה שלא כקנאת בני"א אלא כקנאת השי"ת, עיין פירושו שם באריכות.

* * * * *

ביאור בצחות "והריקותי לכם ברכה" ומהו "עד בלי די"

איתא בגמרא (פסחים ח' ע"א) האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני, הרי זה צדיק גמור,

מבואר, כי נתנית צדקה, תועיל לו שיהיה בנו בריא,

בפסוק שאומר שניתן לבקש שכר בצדקה מרומז שהצדקה עבור שיהיה בריא

בכך אפשר לפרש בדרך רמז, כי הכתוב (מלאכי ג' י') "הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי

אמת) אין, אלא אות דא, אות אמת אקרי, (האות ו' הוא שקרויה אות האמת) ע"כ לשון הזה"ק,

האות ו' הקרויה אות האמת היא האמת המוחלטת

ולפי שפינחס מסר נפשו על האמת המוחלטת שגם אם אין מורין כן, מכיון והלכה היא, מסר נפשו להוציא דין אמת לאמיתה, לכן רמזה תורה כאן באות ו' אצל פינחס, שאם האמת אינה שלימה ומוחלטת, אין זה אמת כי אין שתי אמיתות, או שהיה או שלא היה.

וא"ו דשלום קטועה שהאמת צריכה לוותר מפני השלום

כתיב (במדבר כ"ה י"ב) "לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום", ואמרו ז"ל (קידושין ס"ב) **דוא"ו של שלום קטיעה היא**,

פינחס היה קנאי, כדאיתא (סנהדרין פ"ב), והיה הולך עם האמת עד הסוף, וכאן רמזה תורה שגם אם זה האמת, אין צריך ללכת עד הסוף, והאמת צריכה לוותר מפני השלום,

האמת צריכה לוותר לשלום, ולא השלום לאמת

איתא במדרש (רבה בראשית פרשה ח' פסקה ה') א"ר סימון, בשעה שבא הקב"ה לבראות את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים וחבורות חבורות וכו', מהם אומרים אל יברא, ומהם אומרים יברא, הה"ד (תהלים פ"ה) "חסד ואמת נפגשו, צדק ושלום נשקו",

חסד אומר יברא, שהוא גומל חסדים, ואמת אומר אל יברא, שכולו שקרים, צדק אומר יברא, שהוא עושה צדקות, שלום אומר אל יברא, דכוליה קטטה, מה עשה הקב"ה נטל **אמת** והשליכו לארץ, הה"ד (דניאל ח') "ותשלך אמת ארצה".

מבואר א"כ, דבמקום שהשלום והאמת אינם יכולים ללכת ביחד, האמת צריכה לוותר למען השלום, כמו שעשה הקב"ה שהשליך אמת ארצה,

וכאן דייקא רמזה תורה דבר זה, מכיון והאות וא"ו היא אות האמת, והיא נמצאת בתוך המילה שלום, ובכדי להראות שהאמת צריכה לוותר מפני השלום, לכן החסירו בה, ועשו אותה קטועה,

* * * * *

אליהו מלאך הברית הנה שלך לפניך למה ביאור ע"ד הבני יששכר

יש להבין, מאי דאמרינן, אליהו מלאך הברית. הנה שלך לפניך, מהו הנה שלך לפניך, האם הברית נעשה בשביל אליהו הנביא, שאומרים לו הנה שלך לפניך, הרי הברית נעשה, כי כך צוה לנו השי"ת,

יש לבאר ע"ד הבני יששכר דלעיל

אפשר לומר, עפ"י מה שהבאנו לעיל שכתב הבני יששכר בספר אגרא דפרקא, כי אליהו

הנביא, ע"י קנאתו, בא בכל ברית ליקח, את עונותיהם של הבעל ברית, המוהל, והקהל,

בכך מובן, דהא דאמרינן אליהו מלאך הברית, הנה שלך לפניך שאומרים קודם הברית, הכונה מכיון ובאת ליקח עונותיהם של הקהל, הרי שלך לפניך, כלומר עונותיהם של הקהל, שבאת ליקח מהם, ולכפר עליהם. הרי הם לפניך,

ובכך מובן מה שאומרים שמע ישראל קודם הברית

ואפשר לומר, דלכך אומרים שמע ישראל, קודם שאומרים אליהו מלאך הברית, הנה שלך לפניך, כדי לקבל עומ"ש, ולחזור בתשובה.

* * * * *

טעם נאה למה וא"ו דשלום קטועה שיהיה האמת והשלום אהבו

כתיב (במדבר כ"ה י"ב) "לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום",

איתא בגמרא (קידושין ס"ו ע"ב), אמר רב נחמן, וי"ו דשלום קטיעה היא.

האות ו' היא אות האמת

איתא בזוהר הק', (ויקרא חלק ג' דף ב' ע"א), **כתיב**, (ישעיה ז' י"א) "שאל לך אות", אות ממש, דכלהו הוו נטלין ברזא דאתוון, וכן ברחב מה כתיב (יהושע ב' י"ב) "ונתתם לי אות אמת", דא את ו', דדא אקרי אות אמת,

ואי תימא (ואם תאמר) שאר אתוון לאו אינון אמת, (שאר האותיות שכתובה בהם התורה אינם

עוד איתא שם במדרש, ומהו ממעשינו, ומעצבון ידינו, קודם שנולד נח לא כמו שהיו זורעין היו קוצרין, אלא היו זורעין חטים וקוצרים קוצים ודרדרים, כיון שנולד נח חזר העולם לישבו. קצרו מה שזרעו זורעין חיטין וקוצרין חטים, שעורים וקוצרין שעורים,

ולא עוד אלא עד שלא נולד נח עושין מלאכה בידיהם, לכך כתיב **ומעצבון ידינו**. נולד נח התקין להם מחרשות ומגלות וקרדומות וכל כלי מלאכה. עכ"ל המדרש,

בירור המפרשים מהו ממעשינו ומהו מעצבון ידינו

המפרשים דנים, האם אין כאן כפל לשון, מעשינו, ועצבון ידינו, ועוד, שהיל"ל מעצבון ידינו במעשינו,

ואם נבאר כמאמר המדרש, כי שתי רעות היו שם, שהיה מצמיח קוצים, וגם שלא היה להם כלי עבודה, א"כ היו שתי דברים נפרדים, א"כ יש להבין למה להצמחת הקוצים קרא **מעשינו**, וכי צמיחת הקוצים הם מעשה ידיו של האדם,

אם כך, מהו ביאור הלשון זה ינחמנו "ממעשינו",

ביאור הכתוב עפ"י הדברים שאמר רבי עקיבא לטורנוסרופוס

למה הולד אינו נולד מהול, הביא לו דוגמא משיבולים שהם מעשה הקב"ה, וגלוסקאות שהם מעשה ידי אדם, והם נאים ממעשה הקב"ה,

כמו כן **מעשה האדם במילה** הוא נאה יותר מאם יצא האדם מהול, וכ"ז למה משום שרצה הקב"ה, **שבנ"י יתכפרו ע"י מעשיהם**,

וע"ז אמר **"לצרף בהם"** כפעולת הצורף המוציא הסיגים מהכסף, כלומר **להוציא מהם את העבירות**,

לפי'ז מבואר הפסוק כפתור ופרח

בזה שאמר הכתוב, **"מעצבון ידינו"** אפשר שיכלול גם מה שהצמיח קוצים ודרדרים, וגם מה שלא היה להם כלי עבודה,

ובמה שאמר זה ינחמנו **"ממעשנו"**, אפשר לפרש כך, משום שלא היו יודעים לשם מה צריכים את מעשה ידיו של אדם לעשות

ביאור במ"ש לא ניתנה המילה אלא כדי לצרף בה את ישראל

איתא במדרש (תנחומא פרשת תזריע ז') **שאל טורנוסרופוס** הרשע את ר' עקיבא איזה מעשים נאים של הקדוש ברוך הוא או של בשר ודם, א"ל של בשר ודם נאים,

אמר לו (רבי עקיבא) אף אני הייתי יודע שאתה עתיד לומר לי כן, לכך הקדמתי ואמרתי לך מעשה בשר ודם הם נאים משל הקדוש ברוך הוא, (ביקש רבי עקיבא) הביאו לי שבולים וגלוסקאות, אמר לו אלו מעשה הקדוש ברוך הוא, ואלו מעשה בשר ודם, אין אלו נאים,

שאלת טורנוסרופוס למה אין הוולד נולד מהול

א"ל טורנוסרופוס הואיל והוא חפץ במילה, למה אין הוולד יוצא מהול ממעי אמו, א"ל ר' עקיבא, למה אינו יוצא מהול, **לפי שלא נתן הקדוש ברוך הוא לישראל את המצות אלא כדי לצרף בהן**, לכך אמר דוד אמרת אלוך צרופה וגו' (תהלים יח לא). **עכ"ל המדרש**, וכבר רבו הפירושים והביאורים מהו לצרף בהם את ישראל,

י"ל לצרף את ישראל הכונה לכפר על בני ישראל

כתיב (בראשית פרק ה פסוק כט) **"ויקרא את שמו נח לאמר**, זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו"

איתא במדרש (תנחומא פרשת בראשית) ויחי למך שתים ושמונים שנה ומאת שנה ויולד בן שממנו נברא העולם.

ויקרא את שמו נח לאמר, זה ינחמנו. מנין היה יודע לומר זה ינחמנו ממעשינו וגו' וכי נביא היה,

אר"ש בן יהוצדק למודין היו שבשעה שא"ל הקדוש ברוך הוא לאדם ארורה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל ימי חיך אמר אדם, רבש"ע עד מתי, א"ל **עד שיוולד אדם מהול**. כיון שנולד נח מהול מיד ידע למך ואמר ודאי זה ינחמנו וגו'.

יש לעיין, למה נתן הקב"ה, סימן לאדם הראשון, **"עד שיוולד אדם מהול"**. מה קשר יש בין אדם מהול לינחמנו ממעשינו,

המשך המדרש במה יתנחם האדם כשנולד אדם מהול

אלישע יכול להיות פי שנים מאליהו
רק אם לא ישיח דעתו ממנו

כתיב (מלכים ב' פרק ב'), "ויהי כעברם, ואליהו אמר אל אלישע, שאל מה אעשה לך בטרם אלקח מעמך, ויאמר אלישע ויהי נא פי שנים ברוחך אלי, ויאמר, הקשית לשאול, **אם תראה אתי לקח מאתך**, יהי לך כן, ואם אין, לא יהיה, ויהי המה הלכים הלוך ודבר, **והנה רכב אש וסוסי אש ויפרידו בין שניהם**, ויעל אליהו בסערה השמים, ואלישע רואה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו ולא ראהו עוד ויחזק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים",

מבואר אלישע היה יכול לזכות להיות פי שנים מאליהו רק אם לא ישיח דעתו מרבו אליה כמ"ש אם אתה רואה אותי, ולא יתפתה לראות רכב אש וסוסי אש.

* * * * *

ויעמוד פנחס ויפלל הוא
המקור לשם תפילין

איתא בגמרא (סנהדרין דף מד עמוד א) כתיב (תהלים ק"ו ל') ויעמד פינחס ויפלל ותעצר המגפה, ואמר רבי אלעזר, ויתפלל לא נאמר, אלא ויפלל - מלמד שעשה פלילות עם קונו, ע"כ,

ביאור התוספות השם תפילין מלשון ויכוח

כתבו התוספות (מנחות ל"ד ע"ב ד"ה לטוטפות), **ותפילין, נראה לשון ויכוח**, כמו (סנהדרין מ"ד) "ויפלל" שעשה פלילות עם קונו, על שם שהם **עדות והוכחה** שהשם נקרא עליו ויראים ממנו, כגון דאמרינן לקמן (דף ל"ה) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וגו' אלו תפילין שבראש, **עכ"ל התוספות**,

ביאור הטור השם תפילין מלשון פלילה

כתב הטור (אורח חיים הלכות תפילין סימן כה) **ונקראים תפילין לשון פלילה**, שהן אות ועדות לכל רואינו שהשכינה שורה עלינו, דכתיב (דברים כ"ח י') "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך" ודרשינן אלו תפילין שבראש, ע"כ,

ביאור הב"ח בדברי והטור

כתב הב"ח (או"ח סימן כ"ה ד"ה ונקראים תפילין), **פירוש תפילין לשון ויכוח** כמו ויפלל (תהלים קו) **כדאיתא** (סנהדרין מד א) שעשה פלילות עם קונו,

משיבלים גלוסקאות, וכי אין הקב"ה יכול להוציא גלוסקאות מושלמים יותר מב"ו,

ורק בשעה שנולד נח מהול, נתברר הדבר, שהקב"ה יכול בודאי להוציא הולד מהול, אך הקב"ה חפץ במעשה ידיו של אדם **לכפר עליהם**, ובזה נחה דעתם למה צריך את מעשינו, וזהו ינחמנו **ממעשנו**. שהתברר להם לשם מה צריך את **מעשנו** שנעשה את הגלוסקאות ואת המילה, על אף שהקב"ה יכול לעשותם, ובזה נחה דעתם, **מהשעה שנולד נח מהול**, כי אז הבינו שאין כאן חסרון בהקב"ה.

בכך מבואר, שאין הולד יוצר מהול עד שיבוא אליהו בברית המילה, **"ויכפר על בני ישראל"**

* * * * *

ביאור מוהר"ר שאול יוסף נתנזון מה
עניין רכב וסוסי אש לפי שניים מרוחק

דברים שנאמרו ע"י מוהר"ר שאול יוסף נתנזון בהספד על אביו, מוהר"ר ארי' לייבוש נתנזון, דברים בשם אביו, ביום א' פרי' כי תשא תרל"ג בעיר לבוב,

כתיב (מלכים ב' פרק ב'), "ויהי כעברם, ואליהו אמר אל אלישע, שאל מה אעשה לך בטרם אלקח מעמך, ויאמר אלישע ויהי נא פי שנים ברוחך אלי, ויאמר, הקשית לשאול, **אם תראה אתי לקח מאתך**, יהי לך כן, ואם אין, לא יהיה,

ויהי המה הלכים הלוך ודבר, והנה **רכב אש וסוסי אש ויפרידו בין שניהם**, ויעל אליהו בסערה השמים, ואלישע רואה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו ולא ראהו עוד ויחזק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים",

וכ"כ בספר דברי שאול חלק הדרשות, והנה ביאור הפסוק הלז שמעתי מכבוד אבי מורי הרב הגאון ז"ל הכ"מ, שביאר, שהכתוב מעיד על גודל חכמת אלישע, שהנה מי שרואה רכב אש וסוסי אש, מה מאד יתפעל לב אנושי ולא ירגיש כלל בשום דבר, אבל אלישע אף שראה זאת לא נתפעל מכל זה רק מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו, שהרגיש בחסרון, **עכ"ל**,

מבואר, שחכמתו היתה בכך, שלא היה נתפעל ממה שראה רכב אש וסוסי אש, רק את רבו אליהו היה רואה,

כתיב (דברים ל"ב ל"א) "ואיבינו פלילים", פירש רש"י, אויבינו, שופטים אותנו,

כתיב (יחזקאל ט"ז נ"ב) "כלמתך אשר פללת", פירש רש"י, אשר שפטת,

כתיב (ישעיהו כ"ח ז') "פקו פליליה", פירש רש"י, הכשילו המשפט,

מבואר, כי בכל המקרא מתפרש המילה **פלילה** מלשון **משפט**, א"כ יש להבין למה במעשה פנחס פירש רש"י **דין או ריב**,

וגם, למה שינה פירושו באותו מימרא,

יש לברר אם יש הבדל בין דין לריב ומה ההבדל

ראשית יש לומר, לאלה שיאמרו, מי אומר שחייב להיות שרש"י התכוון לומר הדברים **דין** או **ריב** בדייקא, אליהם נאמר, כי בכל הראשונים, ובפרט בלשונו של רש"י הקי' יש לדייק בכל אות ואות ובכל שינוי, וגם הקטן ביותר,

ביאור המילה דין וריב

כאשר שתי בעלי דין, רוצים לברר מהי דעת תורה בויכוח שיש ביניהם, אזי הם הולכים אל דיין אמיתי, לשם **בירור** מה הדין שיש להם לנהוג על פיו, ואין זה אומר שיש ביניהם ויכוח וריב, אלא בירור הדין,

מה שאין כן כאשר יש ויכוח וטענות בין אדם לרעהו, הרי יש כאן **ריב**, ועל זה באים אל הדיין שישפוט בריב ובטענות שיש ביניהם,

לפי"ז יש לבאר כפתור ופרח בכונת רש"י ששינה בלשונו אצל פנחס

לפי זה יש לומר, כי הפירוש הפשוט של המילה **פלילה** הוא **משפט**, כמו שפירש רש"י בכ"כ מקומות,

אך אצל פנחס שבא אל הקב"ה, וחבטן לפני המקום, ואמר לפניו, רבונו של עולם, על אלו יפלו עשרים וארבעה אלף מישראל,

אפשר לפרש בשתי דרכים, האחד, לומר שבא לברר אצל הקב"ה האם כך הוא הדין שבגלל אלה צריכים להפיל עשרים וארבע אלף,

ועוד אפשר, שהיה לו כביכול טענה אל הקב"ה, למה נפלו עשרים וארבע אלף,

על שם שהם עדות והוכחה שהשם נקרא עלינו ויראים מאתנו, וכדאמר רבי אליעזר (מנחות לה ב) וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך וגו' אלו תפילין שבראש,

וכן כתבו תוספות פרק הקומץ (דף ל"ד ב) בד"ה לטטפת,

וזהו שכתב רבינו (הטור) לשון **פלילה**, שהן אות ועדות לכל רואינו שהשכינה שורה עלינו, דבויכוח אות זה שאנו מנצחים את האומות שיחודו יתברך שאנו מיחדים אותו יתברך הוא אמת ושעל כן השכינה שורה עלינו הנה על ידי זה הם יראים מישראל, **עכ"ל הב"ח**,

* * * * *

ביאור במה ששינה רש"י פירושו בויפלל שעשה פלילות עם קונו

פירש רש"י בסנהדרין מ"ד עמוד א'

איתא בגמרא (סנהדרין דף מד עמוד א) **כתיב** (תהלים ק"ו ל') ויעמד פינחס ויפלל ותעצר המגפה,

ואמר רבי אלעזר, ויתפלל לא נאמר, אלא ויפלל **מלמד שעשה פלילות עם קונו**, בא וחבטן לפני המקום, אמר לפניו, רבונו של עולם, על אלו יפלו עשרים וארבעה אלף מישראל? דכתיב ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף, ע"כ,

פירש רש"י (סנהדרין מ"ד ע"א) **פלילות - דין**.

פירש רש"י בסנהדרין פ"ב ע"ב

איתא בגמרא (סנהדרין דף פ"ב עמוד ב'), בא וחבטן לפני המקום, אמר לפניו, רבונו של עולם, על אלו יפלו עשרים וארבעה אלף מישראל? שנאמר ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף, והיינו דכתיב ויעמד פינחס ויפלל,

אמר רבי אלעזר, ויתפלל לא נאמר, אלא ויפלל **מלמד כביכול שעשה פלילות עם קונו**, **בקשו מלאכי השרת לדחפו**, אמר להן, הניחו לו, קנאי בן קנאי הוא, משיב חימה בן משיב חימה הוא. ע"כ

פירש רש"י (סנהדרין פ"ב ע"ב) **פלילות - ריב**.

בירור במה ששינה פרושו בביאור המילה פלילות

פירש רש"י, על דבר זה - שנטל שררה לעצמו, לומר תקריבון אלי, שהיה לו לומר, תקריבון לפני השכינה.
נענש משה, - שלא זכה, שלא נאמר לו פרשת נחלות, עד שבא מעשה לפניו ולא ידע מה להשיב. ונעלמה ממנו ההלכה,

מתקיף לה רב נחמן בר יצחק, מי כתיב ואשמיעכם, **ושמעתי**ו כתיב, אי גמירנא, גמירנא, ואי לא, אזלינא וגמירנא,

פירוש, שאין כאן נטילת שררה, ואין כאן עונש למשה רבינו, ומשום מה נעלמה ממנו ההלכה שהיה צריך להקריב את משפטן לפני ה',

אלא כדתניא, ראויה פרשת נחלות שתיכתב על ידי משה רבינו, **אלא שזכו בנות צלפחד** ונכתב על ידן, ראויה היתה פרשת מקושש שתיכתב על ידי משה רבינו, **אלא שנתחייב מקושש** ונכתבה על ידו. ללמדך, **שמגלגלין חובה על ידי חייב, וזכות על ידי זכאי.**

מבואר, שאין כאן עונש, אלא זכות יש כאן, ומפרשת בנות צלפחד ופרשת מקושש למדנו **שמגלגלין חובה על ידי חייב, וזכות על ידי זכאי.**

במה נחלקו שתי מ"ד אלו, ביאור כפ"פ

איתא בגמרא (שבת צ"ו ע"ב), תנו רבנן, מקושש זה צלפחד, וכן הוא אומר ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו איש וגוי ולהלן הוא אומר אבינו מת במדבר, מה להלן צלפחד, אף כאן צלפחד, **דברי רבי עקיבא**,

אמר לו רבי יהודה בן בתירא, עקיבא, בין כך ובין כך אתה עתיד ליתן את הדין. אם כדברך, (שהמקושש היה צלפחד), התורה כיסתו ואתה מגלה אותו, ואם לאו - **אתה מוציא לעז על אותו צדיק.**

אלא מהיכא הוה, מויעפילו הוה, פירש רש"י **מהיכן הוה**, באיזו חטא מת, דכתיב כי בחטאו מת, **מויעפילו** - ויעפילו לעלות וגוי שלא הרשיע כל כך כחילול שבת.

מבואר, שרבי עקיבא ורבי יהודה בן בתירא מחולקים אם צלפחד היה רשע או לא, לדברי **רבי עקיבא** שקושש עצים ביום השבת הוא חובה,

הדיק בשינויים בלשון הגמרא בין שתי מימרות אלו

כאשר נשים לב לדיק בלשון הגמרא ובשינויים המדוייקים בלשון הגמרא שבין שתי מימרות אלו, נראה בודאי, כי,

בסנהדרין מ"ד הגמרא מדברת על האפשרות של **בירור הדין**,

ובסנהדרין פ"ב הגמרא מדברת על האפשרות של **טענה כביכול** אל הקב"ה,

ההבדלים בין שתי הלשונות

לשון הגמרא בסנהדרין מ"ד, מלמד שעשה פלילות עם קונו, בא וחבטן לפני המקום, אמר לפניו, רבונו של עולם, על אלו יפלו עשרים וארבעה אלף מישראל, וכאן פירש רש"י שעשה **פלילות-דין**

לשון הגמרא בסנהדרין פ"ב, בא וחבטן לפני המקום, אמר לפניו, רבונו של עולם, על אלו יפלו עשרים וארבעה אלף מישראל וכו', **מלמד "כביכול" שעשה פלילות עם קונו**, בלשון הגמרא נוספה המילה **כביכול**, מה שלא נאמר בסנהדרין מ"ד, וזה מוכיח שהכונה שבא **בטענה**, ולפיכך הוסיף את המילה **כביכול**, כי איך אפשר לבוא בטענה אל הקב"ה,

וגם איתא בסנהדרין פ"ב, דבר נוסף מה שלא נאמר בסנהדרין מ"ד, **שביקשו מלאכי השרת לדוחפו וכו'**, וזה שביקשו לדוחפו הוא משום שבא כביכול בטענה כלומר **לריב**,

מבואר, שבסנהדרין דף מ"ד בא לדין כפירש"י,

ובסנהדרין דף פ"ב בא כביכול **לריב**. ודברי רש"י מדוייקים כפתור ופרח מלשון הגמרא.

* * * * *

ויקרב משה את משפטן במה נחלקו המ"ד אם היה זה עונש למ"ר או לא

איתא בגמרא (סנהדרין ח' ע"א), **כתיב**, (דברים א' י"ז) והדבר אשר יקשה מכם, **אמר רבי חנינא ואיתימא רבי יאשיה**, על דבר זה נענש משה, שנאמר, (במדבר כ"ז ה') ויקרב משה את משפטן לפני ה'.

איתא בגמרא (בבא בתרא קי"ט ע"א, סנהדרין ח' ע"א) ראויה היתה פרשת נחלות ליכתב על ידי משה אלא שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן,

ובמהרש"א שם (בבא בתרא קי"ט ע"א ד"ה וראויה פ' מקושש), כתב וז"ל, ועי"פ מ"ש תרגום יונתן בפרשת שלח לך (במדבר ט"ו ל"ב) בפסוק "ויהיו בני ישראל" וגו', קם גברא מדבית יוסף אמר בממריי איזיל ואתלוש קיסין כו', ומשה יתבע אולפן מן קדם ה' וידון יתי, בכן אשתמודע קנסא לכל בית כו' ע"ש,

והשתא, בנותיו התנצלו בזה בעבור אביהם ואמרו, כמו שאתה לא ידעת באיזו מיתה ימות, גם זה היה כוונתו, כדי שידעו באיזה מיתה דנין המחלל שבת, וז"ש בחטאו מת, לא חטא רק כדי שיהיה מת, וידעו באיזה מיתה דנין המחלל שבת,

קושית המהרש"א לתרגום יונתן

ומקשה המהרש"א, ויש ששאלו בזה בתרגום יונתן, היאך חטא באיסור שבת כדי לידע באיזה מיתה דנין המחלל שבת, וי"ל, כיון שלא היה צריך למלאכה זו אלא לידע באיזו מיתה, ה"ל מלאכה שאינה צריכה לגופה, כמו חופר גומא וא"צ אלא לעפרה, **שהוא פטור לר' שמעון**, עכ"ל המהרש"א,

ביאור דברי רש"י שאמר ר' שמעון אומר עפ"י דברי המהרש"א

והשתא אתי שפיר, דלפי דברי המהרש"א שהמקושש חטא במלאכה שאינה צריכה לגופה, דיש בזה מחלוקת בין ר"י לר' שמעון, אפשר לומר, דהמחלוקת הוא בכך, רבי עקיבא דאמר, מקושש זה צלפחד, סבר כר"י דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב, ולכן היה חייב מיתה, גם אם עשה מלאכה שאינה צריכה לגופה, כדברי המהרש"א,

ורבי יהודה בן בתירא סבר כר' שמעון, דמלאכה שאינה צריכה לגופה פטור, ולכן אמר דלא היה מקושש, רק מן המעפילים היה, ולכן היה חייב מיתה,

ורש"י שאמר, ר' שמעון אומר מן המעפילים היה כוונתו, **דלשיטת ר' שמעון**, דמלאכה שאינה צריכה לגופה פטור, צ"ל דמן המעפילים היה, (ועיי"ש במהרש"א, למה הרגוהו, אם חטא, במלאכה שאינה צריכה לגופה)

ולדברי **רבי יהודה בן בתירא** שהיה מן המעפילים, ולא הרשיע כחילול שבת, וגם קרא עליו **אתה מוציא לעז על אותו צדיק**, אין כאן חובה,

לפי"ז יש לומר, דרבי חנינא שאמר כי ויקרב משה את משפטן זהו עונש למשה רבינו סובר כרבי עקיבא שמקושש היה צלפחד ועל ידו נתגלגל חובה שמשה רבינו יענש, ורב נחמן בר יצחק סובר כרבי יהודה בן בתירא שצדיק היה צלפחד, ואין בא עונש על ידו למשה רבינו.

* * * * *

מנין לרש"י לומר כי ר' שמעון הוא זה שאומר מן המעפילים היה

כתיב (במדבר פרק כ"ז ג') ותקרבה בנות צלפחד וגו' אבינו מת במדבר, **כתב רש"י**, רע"א מקושש עצים היה, ור' שמעון אומר מן המעפילים היה, **ע"כ לשון רש"י**,

איתא בגמרא (שבת צ"ו ע"ב) תנו רבנן, מקושש זה צלפחד וכן הוא אומר, ויהיו בני ישראל במדבר, וימצאו איש וגו', ולהלן הוא אומר אבינו מת במדבר, מה להלן צלפחד, אף כאן צלפחד, דברי רבי עקיבא

אמר לו רבי יהודה בן בתירא, עקיבא, בין כך ובין כך אתה עתיד ליתן את הדין, אם כדבריך, התורה כיסתו, ואתה מגלה אותו, ואם לאו אתה מוציא לעז על אותו צדיק,

ואלא - **לר' יהודה**: מהיכן הוה - באיזו חטא מת, **מויעפילו** הוה דכתיב כי בחטאו מת, עיי"ש,

מבואר כי המ"ד שצלפחד מן המעפילים היה הוא ר' יהודה ולא ר' שמעון

ואיך אומר רש"י, ור' שמעון אומר מן המעפילים היה, ולא מצינו גם בחיפוש אחר חיפוש, באף מקום אחד שאומר, כי ר' שמעון הוא זה שאומר מן המעפילים היה, וגם בכל הגירסאות של רש"י כעשרים במספר, אין גרסא אחרת ברש"י האומרת כי ר' יהודה הוא זה שאומר מן המעפילים היה, ולכן יש למצוא הסבר בדברי רש"י הקדוש,

ביאור הענין עפ"י דברי הגמרא וביאור המהרש"א

* * * * *

וגם יש רמז בכתוב "ונתתה מהודך עליו למען ישמעו" יש לפרש, למען ישמעו, כלומר שגם אם לא כל הודך, יש להם רק לשמוע, אך לא לומר,

* * * * *

משה זכה לקרני ההוד מהדיו שנשאר בקולמוס וחלק ממנו נתן ליהושע

איתא במדרש (שמות רבה פרשה מז ו'), מהיכן נטל משה **קרני ההוד**, רבי שמעון בן לקיש אומר, עד שהיה כותב בקולמוס נשתייר דיו קימעא והעבירו על ראשו, וממנו נעשו למשה **קרני ההוד**,

חלק מהדיו נתן משה ליהושע

כתיב (במדבר פרק יג ט"ז), ויקרא משה ליהושע בן נון יהושע, ט"ז פעמים מצינו שנכתב בתורה יהושע, לאחר ששינה משה את שמו של "הושע" ל"יהושע"

מבואר, שכאשר הוסיף משה רבינו ליהושע את השם **יהושע**, היה צריך להוסיף את האות יו"ד 16 פעמים, וממילא נפחת מהדיו שנשאר לו בקולמוסו, שממש זכה לקרני ההוד,

ומכיון וקרני ההוד היו מהדיו שנשתייר בקולמוס, וכאשר היה צריך להוסיף 16 יודי"ן,

נשתייר פחות דיו בקולמוס שממנו נעשו קרני ההוד,

וזה הפירוש ונתת מהודך עליו, כלומר שנתת ממה שקיבלת את קרני ההוד, כלומר מהדיו שבקולמוס, נתת לו חלק,

* * * * *

בדרך צחות יש לבאר הכתוב יפרח בימיו צדיק וגו' עד בלי ירח

איתא בגמרא (בי"ב ע"ה ע"א) **כתיב** (במדבר כ"ז י"ט), "ונתתה מהודך עליו" ולא כל הודך, זקנים שבאותו הדור אמרו פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה, ע"כ,

ביאור הכתוב בדרך צחות

פני משה כפני חמה וכו' מבואר עפ"י מעשה שהיה

איתא בגמרא (בבא בתרא ע"ה ע"א), **כתיב** (במדבר כ"ז כ"ו) "ונתתה מהודך עליו" ולא כל הודך, זקנים שבאותו הדור אמרו, פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה, אוי לה לאותה בושה, אוי לה לאותה כלימה, ע"כ

מעשה שהיה, סיפר אחיו של הגאון **רבי מאיר שפירא זצוק"ל**, ה"ה הרה"ג ר' אברהם שפירא זצ"ל שאחיו הרב זצ"ל, ישב פעם אצל שולחנו הטהור של הרה"ק ר' ישראל מטושורטקוב זצוק"ל, ועל פני הרבי היה נראה דביקותו העילאה בעבודת הקודש, והגר"מ שפירא לא היה יכול להתאפק וראו עליו את גודל התפעלותו מעבודת הצדיק,

והיה שם איש אחד שנחשב מזקני החסידים, ויאמר להגרמ"ש, מה זה, כלפי מה שראינו אצל אביו הרבי הזקן, הוא הרה"ק ר' דוד משה זצוק"ל, הגאון ר' מאיר שפירא, בשמעו דיבורים אלו התבטא "עכשיו הריני מוחל לזקיני ז"ל" **והיו דבריו לחידה סתומה**,

ואחר הטי"ש סבבוהו להרמ"ש לשמוע פשר דבריו, וסיפר הגרמ"ש כדלהלן, כאשר הייתי בן י"ג שנים נסעתי מבית אבא ללמוד תורה אצל זקיני הגאון בעל שו"ת מנחת שי זצוק"ל,

ובפרוס חג השבועות התכוון זקיני לנסוע לשבועות להרבי הזקן מטושורטקוב, ואני הפצתי בו שיואיל בטובו לצרף גם אותי בנסיעתו להצדיק, ולא הסכים לכך, באומרו שבחור צעיר צריך ללמוד גמרא ופוסקים, ורק אחר הנישואין טוב לנסוע להצדיק, ובעוה"ר היה זה השנה האחרונה של הרבי הזקן ולא זכיתי לקבל את פני קודשו מימי, ומאז היה בלבי טינא על זקיני זצ"ל, אבל עכשיו מחלתי לו מחילה גמורה בלב שלם, כי חושש אני שאילו ראיתי את עבודתו של הרבי הזקן אולי ח"ו גם אני היה לי פנים כמו הזקן הזה שאומר מבינות על הרבי. מובא בספר "זכרון מחשבת הקודש" מהרה"ג ר' יהושע העשיל הרשברג,

בכך מבואר, כי הגם שהתורה אמרה "ונתת מהודך" וחז"ל הם אלו שאמרו ולא כל הודך, אבל אל להם לזקנים להיות מבינים בצדיק אמת ולומר זאת,

כתב הכלי יקר (במדבר פרק כ"ה י"ז), **דעת המדרש** (ספרי כי תצא קיז), שעמוון ומואב נתרחקו ריחוק עולמית ע"י **שהחטיאו את ישראל**,

פשוטו של מקרא מכחיש דעת המדרש

ופשוטו של הפסוק עומד כנגד מדרש זה להכחישו, שהרי נאמר, (דברים כ"ג ה') "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים", ורוב המפרשים יצאו ללקוט ולא מצאו יישוב מספיק על זה,

ביאור הכלי יקר בדרך פשוט ונפלא

ומבאר הכלי יקר, אומר אני, שהדבר כפשוטו, והא בהא תליא, כי אין הסברא נותנת להרחיק שני אומות על דבר שלא קדמום בלחם ובמים, **אלא על דבר כוונתם**, כי ידע ה', שלכך לא קדמום, כדי שיהיו רעבים גם צמאים מן טורח הדרך, ויהיו מוכרחים לאכול מזבחי אלהיהן, ולשתות יין נסיכם המרגילים לערוה, כי כך הדרך בכל הבא מן הדרך עיף ויגע מטורח הדרך והוא רעב וצמא שהוא שואף לאכול ולשתות מן הבא בידו, לא יבקר בין אסור למותר,

וכל כוונתם היתה להכשילם, ולהביאם על ידו למעשה פעור, ע"כ לא קדמום בלחם, כדי להרעיבם ולהאכילם מזבחי אלהיהן, **ולא קדמום במים**, כדי להשקותם כוס התרעלה ויין נסיכם, וכל זה נכלי דתות וערמומית.

ופירוש זה יקר, לא ידעתי מאיזו טעם לא מצאוהו בשכלם מפרשי תורתנו אשר קטנם עבה ממתני, עכ"ל הכלי יקר.

* * * * *

בפרשתנו, ישמח ישראל בעושיו, למה באים האבות ז"ל לשמחת צאצאיהם

איתא בזוה"ק פרשת פנחס (חלק ג' דף ר"ט ע"ב) **כתיב** (תהלים קמ"ט ב') **"ישמח ישראל בעושיו"**,

ומנלן דאית לון לישראל לשתפא לקודשא בריך הוא ושכינתיה בחדוה דלהון, (תרגום ללשה"ק, ומנין שיש להם לישראל לשתף לקב"ה

ושכינתו בשמחתם), דההיא חדוה דישראל לאו איהו, אלא בעושיו. שנאמר "ישמח ישראל

אפשר לפרש, דעל זה ביקש דוד המלך, (תהלים ע"ב ז') **"יפרח בימיו צדיק** ורב שלום עד בלי ירח", שהצדיק יהיה בעיניהם בדרגת הצדיק הקודם, עד בלי ירח, פירוש, שלא יאמרו עליו שהוא בדרגת הירח כלפי החמה.

* * * * *

משה רבינו היה צריך לברור למקושש מיתת חנק הקלה, ומדוע היה לו לשאול

כתיב (במדבר כ"ז ג'), "אבינו מת במדבר, והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח, כי בחטאו מת, ובנים לא היו לו",

איתא בגמרא (בבא בתרא ק"ט ע"א), יודע היה משה שמקושש במיתה, שנאמר מחלליה מות יומת אך לא ידע באיזה מיתה,

איתא בגמרא (פסחים ע"ה ע"א) "ואהבת לרעך כמוך" אמר רבי נחמן ברור לו מיתה יפה.

לפי"ז היה למשה רבינו לברור למקושש מיתת חנק הקלה, ומדוע היה לו לשאול.

משה רבינו חשש שמא יאמרו שנותן לו מיתה קלה משום שיש לו נגיעה בדבר

אך הפירוש הוא, דאיתא בגמרא (שבת צ"ו ע"ב) מקושש זה צלפחד ומשום שבנותיו אמרו למשה, שהוא לא היה בין החולקים על משה רבינו, חשש משה רבינו שאם יברור לו מיתה קלה, יאמרו, שהוא משום נגיעה אישית, על שלא חלק עליו, ולא משום ואהבת לרעך כמוך. ולכן שאל משה רבינו מה עליו לעשות.

* * * * *

ביאור יקר מהכלי יקר שלא ידע מאיזה טעם לא מצאוהו מפרשי התורה

כתיב (במדבר פרק כ"ה י"ז) "צרור את המדינים והכיתם אותם, כי צררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור ועל דבר כזבי בת נשיא מדין אחתם המכה ביום המגפה על דבר פעור",

דעת המדרש בענין הריחוק

לפיכך באים האבות ז"ל לשמחת צאצאיהם

עפ"י דברי המדרש האלה, ביארנו, כי לכן באים האבות הקדמונים אל שמחת נישואי צאצאיהם, כיון שהנישואין הם הנחת היסודות לבנין החדש, ורק על יסודות מוצקים כמו האבות, ניתן להשתית יסודות מוצקים, כדכתיב "כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל", ואז נוכל לומר, מראש צורים-אלו האבות, ועל הצור הזה אנחנו מניחים את היסודות לבנין.

* * * * *

זוה"ק פרשת פנחס כי מכבדי אכבד וגו' זהו יו"ד של תפילין שלא תזוז מהבית

איתא בזוה"ק (פרשת פנחס דף רלו עמוד ב), יו"ד דא אצטריך דלא יתעדי כלל מגו תפלה דיד דלא יעביד פרודא וכל חדוה דילה בהאי י',

ומאן דרחיק ליה מאתר דא רחיק הוא מעדונא דעלמא דאתי, מאן דרחיק עדונא דא ירחקון ליה מעדונא דלעילא, וע"ד כתיב (שמואל א ב) כי מכבדי אכבד וגו', (עיין שו"ע סי' כ"ז סעיף ב')

* * * * *

להערות הארות ולקבלת העלון

ניתן לפנות אל "מכון פאר"

רח' חזון איש 2 בני ברק

פקס 03-6161777

נייד 0527-616166

מייל y0527616166@gmail.com

בעושיו", (אותה שמחה של ישראל אינה אלא בעושיו). "בעושיו", בעושו מבעי ליה, (בפסוק נאמר בעושיו, והיה לו לומר בעושו),

אלא, אלין קודשא בריך הוא ושכינתיה, ואביו ואמו, דאף על גב דמיתו, קודשא בריך הוא אעקר לון מגן עדן, ואייתי לון עמיה להווא חדוה, לנטלא חולקא דחדוה עם קודשא בריך הוא ושכינתיה". (אלא, הם קב"ה ושכינתו ואביו ואמו, שאף שמתו, הקב"ה עוקרם מגן עדן ומביאם עמו לאותה שמחה, ליטול חלק באותה שמחה עם הקב"ה ושכינתו). עכ"ל הזוה"ק,

טעם לענין שהאבות באים משמים להשתתף בשמחת צאצאיהם

איתא במדרש (שמו"ר ט"ו ז') כתיב (במדבר כ"ג ט"ו), "כי מראש צורים אראנו", אלו האבות, שנאמר (מיכה ו' ב') "שמעו הרים את ריב ה'", ומגבעות אשורנו, אלו האמהות, (ילקו"ש בלק רמז תשס"ו)

מוצאים אנו, מתחלה היה המקום מבקש לכונן העולם ולא היה מוצא, עד שעמדו האבות,

המשל שמביא המדרש לביאור הענין

משל למלך שהיה מבקש לבנות מדינה, גזר, וחפשו מקום לבנות בו המדינה, בא ליתן היסוד והיו המים עולים מן התהום ולא היו מניחים לעשות את היסוד, שוב בא ליתן את היסוד במקום אחר, והיו המים מהפכים, עד שבא במקום אחד ומצא שם צור גדול, אמר כאן אני קובע את המדינה על הצורים הללו.

כך, מתחלה היה העולם מים במים, והיה האלקים מבקש לכונן עולמים ולא היו הרשעים מניחין,

מה כתיב בדורו של אנוש (בראשית ד' כ"ו) "אז הוחל לקרוא בשם ה'", עלו המים והציפום שנאמר (איוב ט' ט') "עושה עש כסיל וכימה" וגו',

וכן דור המבול היו רשעים, מה כתיב בהם (איוב כ"ב י"ז) "האומרים לאל סור ממנו", עלו המים ולא הניחו ליתן עליהם את היסוד, שנאמר (איוב פסוק ט"ז) "ונהר יוצק יסודם", וכתיב (בראשית ז' י"א) "ביום הזה נבקעו כל מעינות תהום רבה",

כיון שבאו האבות וזכו, אמר הקב"ה על אלו אני מכונן העולם, שנאמר (שמואל א' ב' ח') "כי להמצוקי ארץ וישת עליהם תבל", לכך כתיב, "כי מראש צורים אראנו". עכ"ל המדרש.